

RSb021 Elektronická agenda – bezpečnost na internetu, elektronická pošta, komprimace souborů, aktualizace

Mgr. Zbyněk Michálek

1. prosince 2023

- ▶ minulé hodina – nějaké otázky?

Obsah

Bezpečnost a ochrana soukromí na internetu

Práce s elektronickou poštou

Komprimace a dekomprimace souborů

Instalace a odinstalace programů

Čištění disku

Aktualizace operačního systému (MS Windows), programů

Záloha disku a počítače

Bod obnovení

Obnovení smazaného souboru

Užitečné drobnosti

Bezpečnost a ochrana soukromí na internetu

- ▶ nastavení prohlížeče
- ▶ antivirové programy
- ▶ hesla
- ▶ cookies
- ▶ anonymní prohlížení
- ▶ phishing, pharming

Antivirové programy

- ▶ co to je? proč je potřebujeme?
- ▶ → viry, malware, spyware, adware
- ▶ freeware/placené
- ▶ kontrola souborů na disku
- ▶ kontrola činnosti programů
- ▶ kontrola před náběhem systému

Hesla

- ▶ termín síla hesla (silná/slabá)
 - ▶ délka hesla (kombinace rostou exponenciálně)
 - ▶ typy znaků (velká, malá písmena, číslice, speciální znaky)
- ▶ hrubá síla, slovníkový útok (uhádnutí hesla)
- ▶ nejlepší náhodná hesla → těžko zapamatovatelná
- ▶ nevhodná hesla: z okolí uživatele (jméno matky za svobodna, rok narození, jméno kočky, příjmení první učitelky apod.), primitivní hesla (*1111, 1234, abcdef, heslo* apod.)

Hesla

- ▶ ideální kombinace: *jana19nOVÁKOVÁ64!*
- ▶ [most common passwords](#)
- ▶ hesla si nikam nepsat (např. monitor), raději pamatovat nebo používat správce hesel
- ▶ hesla je nutné pravidelně měnit (některé aplikace, weby k tomu vyzývají, často nelze heslo použít opakovaně)
- ▶ proč je nevhodné používat jedno, byť i velmi kvalitní heslo pro důležité i nedůležité weby, aplikace?

Cookies

- ▶ miniaturní soubory
- ▶ server je posílá, prohlížeč ukládá na disku
- ▶ při další návštěvě je pošle prohlížeč serveru
- ▶ slouží k identifikaci uživatelů, nastavení webu apod.
- ▶ lze ukládat stránky, které člověk navštívuje, jak často je navštívuje, co hledá apod.
- ▶ → zneužití pro cílenou reklamu
- ▶ od 2015 nutný souhlas
- ▶ v prohlížeči lze vypnout; důsledky?

Anonymní prohlížení

- ▶ neukládá se historie ani cookies, nepoužívá se mezipaměť
- ▶ po vypnutí prohlížeče nezůstanou stopy (vyjma uložených souborů, nových záložek apod.)
- ▶ **nechrání** před sledováním vaší činnosti např. zaměstnavatelem

Některé podvodné techniky

- ▶ sociální inženýrství
- ▶ phishing, vishing
 - ▶ podvodné maily nebo zprávy (FB Messenger, prodeje na bazarech apod.)
 - ▶ vyzývá k zadání přístupových hesel, osobních údajů
- ▶ pharming
 - ▶ napadení DNS
 - ▶ přesměrování na podvodnou stránku, která se tváří jako pravá
 - ▶ nejčastěji e-mailové schránky, e-banking, IS apod.
- ▶ častý jev usnadňující rozpoznání?
 - ▶ → špatná čeština
- ▶ kontrola URL po najetí na link
- ▶ já osobně zkušenost s bazošem (WhatsApp, e-mail), podvodným telefonátem (úvěr v Bratislavě)
- ▶ [Kybertest](#) – každý rok se mění

15:01

4G+

85

INFOSMS

14:56

IB.AIRBANK: Vas bankovni ucet byl zablokovan. prihlaste se zde hned ted <https://ib-airbank.net> nebo bude ucet uzavren!

08:03

Přijaté

Dear Zbyněk Michálek: **S**ubmit Article
and Join Us as Editorial **B**oard Members/
Reviewers - Přehled publikační činnosti prof.
Romana Mrázka od r. 1980

Charlee Wood

Komu: Vy

2h [Více informací](#)

Od zkosikova753+342@gmail.com

Komu Zbyněk Michálek

Předmět **Bazos.cz - odpověd na inzerat 172206475 - Choditko**

Dobrý den váš inzerát ještě aktuální?

zkosikova753+342@gmail.com - Email byl odeslan ze serveru Bazos.cz.

Inzerát 172206475: Choditko

Prodám čtyřbodové chodítko střední 206 EL. Výšku lze upravit. Velmi málo používané, PC 1400 Kč.

Cena: 500

<https://nabytek.bazos.cz/inzerat/172206475/choditko.php>

Od Zdenka Kosíková <zkosikova753@gmail.com>

Komu Zbyněk Michálek

Předmět **Re: Bazos.cz - odpověd na inzerat 172206475 - Choditko**

Jsem z Hořice, mohu si objednat kurýrní službu Dpd " Platbu obdržíte před odesláním. Vyhovuje vám to? 😊

On Mon, Jul 31, 2023 at 12:44 AM Zbyněk Michálek <zbynekmichalek@gmail.com> wrote:

Ano.

Od Poštovní služby <info@larson.cfpsoftware.com>

Komu zbynekmichalek@seznam.cz

Odpověď no-reply@larson.cfpsoftware.com

Předmět **POTŘEBUJEME VAŠE POTVRZENÍ K ODESLÁNÍ VAŠÍ OBJEDNÁVKY**

 Odpovědět Odpovědět všem   P

Snažili jsme se vás kontaktovat - prosím, odpovězte!
Obdrželi jsme váš balíček. Prosím, potvrďte adresu.

DORUČENÍ POZASTAVENÉHO BALÍČKU

Ahoj,

Máte (1) balíček čekající na doručení. Použijte svůj kód k jeho sledování a přijímání.

Naplánujte si doručení a zaregistrujte se do našeho kalendáře oznámení, abyste předešli tomu, že se to bude opakovat.

Vaše sledovací číslo: #293341

Naplánujte si doručení

Jak odhalit podvody na internetu

- ▶ [Snaží se vás obelhat? Odhalte falešné fotografie pomocí rychlého triku](#)
- ▶ [Manipulace na internetu. Jak snadno odhalíte podvody a falešné fotografie?](#)
- ▶ [Podvodník na internetu: Nejdřív nás chtěl okrást, pak naverbovat](#)
- ▶ [Nejčastější podvody na internetu a jak se jim vyhnout](#)
- ▶ [Když volá falešný bankéř nebo policista: Telefonát může stát statisíce](#)

Jak odhalit podvody na internetu

- ▶ [Je to reálná fotka, nebo dílo umělé inteligence? Vyzkoušejte si, jestli poznáte rozdíl](#)
- ▶ [Kvíz: Poznáte autentické fotky od upravených?](#)
- ▶ [Poznáte fake news?](#)
- ▶ [6 tipů, jak nenaletět fake news a hoaxům \(2/11\)](#)
- ▶ [Jak poznáte zmanipulované fotky na netu \(7/11\)](#)
- ▶ [Jak ověřovat fotografie \(8/11\)](#)

Obsah

Bezpečnost a ochrana soukromí na internetu

Práce s elektronickou poštou

Komprimace a dekomprimace souborů

Instalace a odinstalace programů

Čištění disku

Aktualizace operačního systému (MS Windows), programů

Záloha disku a počítače

Bod obnovení

Obnovení smazaného souboru

Užitečné drobnosti

Práce s elektronickou poštou

- ▶ poštu lze spravovat přes webové rozhraní nebo
- ▶ přes poštovního klienta (nejznámější Mozilla Thunderbird, MS Outlook)
- ▶ výhody?
- ▶ protokoly POP3 a IMAP
 - ▶ jaké jsou rozdíly?
 - ▶ POP3 – stahuje zprávy
 - ▶ IMAP – vzdálený přístup
- ▶ přílohy zpráv
 - ▶ obvykle velikostně omezené (cca 10MB)
 - ▶ jak zaslat velký soubor?
 - ▶ některé soubory někdy nejdou posílat (spustitelné)
- ▶ filtry zpráv

Obsah

Bezpečnost a ochrana soukromí na internetu

Práce s elektronickou poštou

Komprimace a dekomprimace souborů

Instalace a odinstalace programů

Čištění disku

Aktualizace operačního systému (MS Windows), programů

Záloha disku a počítače

Bod obnovení

Obnovení smazaného souboru

Užitečné drobnosti

Komprimace a dekomprimace souborů

- ▶ někdy také komprese a dekomprese („zazipovat“, sbalit, rozbalit)
- ▶ snaha o zmenšení objemu dat při zachování veškeré informace
- ▶ proč to potřebujeme?
 - ▶ posílání souborů
 - ▶ archivace
- ▶ ztrátová/bezztrátová
- ▶ .zip, .arj, .7z, .rar aj.
- ▶ MS Windows umí některé rozbalit, jinak nutný externí program (ALZip)
- ▶ Total Commander (+ , + , příp.)
- ▶ některé typy souborů se komprimují výborně (textové, .bmp až 90 %), některé téměř vůbec (.jpg, .mp3)

Obsah

Bezpečnost a ochrana soukromí na internetu

Práce s elektronickou poštou

Komprimace a dekomprimace souborů

Instalace a odinstalace programů

Čištění disku

Aktualizace operačního systému (MS Windows), programů

Záloha disku a počítače

Bod obnovení

Obnovení smazaného souboru

Užitečné drobnosti

Instalace a odinstalace programů

- ▶ instalace – .exe, .msi
- ▶ odinstalace
 - ▶ pomocí MS Windows (Aplikace a funkce; pravé tlačítko na ikonu programu)
 - ▶ v programu (dnes málo)
 - ▶ pomocí spec. programu (Revo Uninstaller) (autostart!)

Obsah

Bezpečnost a ochrana soukromí na internetu

Práce s elektronickou poštou

Komprimace a dekomprimace souborů

Instalace a odinstalace programů

Čištění disku

Aktualizace operačního systému (MS Windows), programů

Záloha disku a počítače

Bod obnovení

Obnovení smazaného souboru

Užitečné drobnosti

Čištění disku

- ▶ proč je třeba?
- ▶ implicitní nástroj v MS Windows (koš, dočasné soubory, staré aktualizace, ...)
- ▶ speciální programy (CCleaner)
 - ▶ vyčištění konkrétních programů (prohlížeče, přehrávače apod.)
 - ▶ čištění registrů (zůstávají rezidua, prázdné odkazy)
 - ▶ a další
 - ▶ základní úkony zdarma, další placené (falešně nalezené úklidy k přesvědčení o koupi)

Obsah

Bezpečnost a ochrana soukromí na internetu

Práce s elektronickou poštou

Komprimace a dekomprimace souborů

Instalace a odinstalace programů

Čištění disku

Aktualizace operačního systému (MS Windows), programů

Záloha disku a počítače

Bod obnovení

Obnovení smazaného souboru

Užitečné drobnosti

Aktualizace operačního systému (MS Windows), programů

- ▶ proč to potřebujeme?
 - ▶ → bezpečnost, opravy chyb, novější verze
- ▶ upgrade (× downgrade), patch
- ▶ stabilní verze, beta verze
- ▶ MS Windows → implicitní nástroj (kritické aktualizace automaticky)
- ▶ programy nutné aktualizovat ručně (často si o to samy říkají)

Obsah

Bezpečnost a ochrana soukromí na internetu

Práce s elektronickou poštou

Komprimace a dekomprimace souborů

Instalace a odinstalace programů

Čištění disku

Aktualizace operačního systému (MS Windows), programů

Záloha disku a počítače

Bod obnovení

Obnovení smazaného souboru

Užitečné drobnosti

Záloha disku a počítače

- ▶ proč to potřebujeme?
 - ▶ ztráta dat (smazání, krádež, fyzické poškození, ...)
 - ▶ verze
- ▶ pomocí externího programu (EaseUS Todo Backup)
- ▶ Windows má také svůj nástroj
- ▶ je nutný velký externí disk (příp. velký cloud)
- ▶ záloha souborů, disku, několika disků, celého počítače (image, obraz disku)
- ▶ záloha úplná/rozdílová
- ▶ komprese, šifrování
- ▶ zálohování flashdisků!

Obsah

Bezpečnost a ochrana soukromí na internetu

Práce s elektronickou poštou

Komprimace a dekomprimace souborů

Instalace a odinstalace programů

Čištění disku

Aktualizace operačního systému (MS Windows), programů

Záloha disku a počítače

Bod obnovení

Obnovení smazaného souboru

Užitečné drobnosti

Bod obnovení

- ▶ nástroj MS Windows
- ▶ uloží nastavení počítače v určitém stavu (registry, nastavení, ovladače, systémové soubory aj.)
- ▶ automaticky před každou instalací
- ▶ možné i ručně
- ▶ pokud počítač pracuje chybně, nenaběhne, něco nefunguje apod., lze se „vrátit v čase“
- ▶ nevrátí smazané soubory apod.!

Obsah

Bezpečnost a ochrana soukromí na internetu

Práce s elektronickou poštou

Komprimace a dekomprimace souborů

Instalace a odinstalace programů

Čištění disku

Aktualizace operačního systému (MS Windows), programů

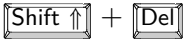
Záloha disku a počítače

Bod obnovení

Obnovení smazaného souboru

Užitečné drobnosti

Obnovení smazaného souboru

- ▶ pokud je v koši (), není problém
- ▶ pokud je smazán trvale (), je to problém
- ▶ jsou programy k obnovení souborů, většinou komerční
- ▶ je nutné konat rychle, aby nedošlo k fyzickému přepsání míst, kde byl soubor uložen
- ▶ → instalace programu k obnovení souboru po smazání je **problém**, nejspíš se místa přepíší
- ▶ → raději mít nainstalováno
- ▶ v případě havárie disku nebo při nutnosti obnovení cenného souboru (finančně, citově) raději využít specializované firmy

Obsah

Bezpečnost a ochrana soukromí na internetu

Práce s elektronickou poštou

Komprimace a dekomprimace souborů

Instalace a odinstalace programů

Čištění disku

Aktualizace operačního systému (MS Windows), programů

Záloha disku a počítače

Bod obnovení

Obnovení smazaného souboru

Užitečné drobnosti

Užitečné drobnosti

- ▶ správa souborů: Total Commander (dosovský vzhled a funkcionlita)
- ▶ instalace písma v MS Windows
 - ▶ otevřít Písma a soubor fontu přesunout
 - ▶ otevřít font a nahoře kliknout nainstalovat
 - ▶ podržet pravé tlačítko na souboru a kliknout nainstalovat
- ▶ MS aplikace Výstřižky
- ▶ printscreen aktuálního okna: +
- ▶ uzamčení počítače: +
- ▶ nastavení promítání, monitorů: +
 - ▶ s klávesou se pojí mnoho klávesových zkratk

C:\		Name	Name
C:\ Name			
DOSRAR 206		SHUTDOWN	banner com
DOSSTART		TEMP	bmboot bat
GEMAPPS		USB	bootmana bat
MIDI		VIEWER	c exe
MP3		WF3	command com
MPXP155D		WIN31	config sys
MPXPLAY		WIN311	ctm-de exe
MSBOB		WINCFG	dosstart bat
MYFILES		WORD55	dostart ini
NC4		ZIP100	Drvspace bin
NC5	1	bat	Epic ini
NC55	2	bat	gem bat
PM	3	bat	Io sys
RAMDISK	386spart	par	Io32 idx
RAR206	4	bat	jpg bat
RECYCLED	a	bat	mouse com
SBPRO	auf	bat	mp3 bat
SDD	autoexec	bat	mp3a bat

DOSRAR.206 ▶SUB-DIR◀ 20.09.08 3:41

D:\		Name	Name
D:\ Name			
ABLAGER ME		Config	sys
EIGENE~1		Detlog	old
MYMUSI~1		Detlog	txt
PROGRA~1		Io	sys
RECYCLED		Logo	sys
TEMP		Msdos	---
WINME		Msdos	sys
Autoexec bak		Netlog	txt
Autoexec bat		Ntdetect	com
boot ini		Ntldr	
Bootfont bin		Pagefile	sys
Bootlog prv		scandisk	log
Bootlog txt		Setuplog	txt
Bootsect dos		Suhdlog	dat
Classes 1st		System	1st
Command com		Videorom	bin
compatid txt			
config bak			

ABLAGER.ME ▶SUB-DIR◀ 30.04.08 23:02

Užitečné drobnosti

- ▶ správa souborů: Total Commander (dosovský vzhled a funkcionlita)
- ▶ instalace písma v MS Windows
 - ▶ otevřít Písma a soubor fontu přesunout
 - ▶ otevřít font a nahoře kliknout nainstalovat
 - ▶ podržet pravé tlačítko na souboru a kliknout nainstalovat
- ▶ MS aplikace Výstřižky
- ▶ printscreen aktuálního okna: +
- ▶ uzamčení počítače: +
- ▶ nastavení promítání, monitorů: +
 - ▶ s klávesou se pojí mnoho klávesových zkratek

Užitečné drobnosti II

- ▶ [obrázek, který zmizí unsee.cc](#)
- ▶ [dočasný e-mail mail.tm](#)
- ▶ [Google databanka fontů](#)
- ▶ [databanka volných obrázků Pixabay](#)
- ▶ jsou i jiné, např. [unsplash.com](#)
- ▶ [Google nástroj pro online správu tříd Classroom](#)
- ▶ [nástroj pro tvorbu citací](#)

Domluva

- ▶ ještě čtyři setkání
- ▶ jeden předtermín → tři setkání, opakovací a procvičovací lekce?
- ▶ další termíny v ISu
- ▶ test v ISu → část teoretická
- ▶ a praktická (MS Word, Excel)
- ▶ vše jen z prezentací, praktické úkoly analogické
- ▶ otázky k čemukoliv?
- ▶ konzultace
- ▶ něco, co vám chybělo? nějaké tipy, co zařadit?

Děkuji za pozornost.